

OOST EN WEST

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereniging „Oost en West“
Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

ADRES DER REDACTIE:
Dr. Kuyperstraat 5, Den Haag;
tel. redactie: 115936; giro 14574

CONTRIBUTIE:
Leden: minimum f 5.— per jaar
Donateurs: minimum f 10.— p. j.

DOOR DUISTERNIS tot Licht

Nederland koestert zich in het lenteweer, dat talloos velen, die berooid en beroofd terugkeeren in het vaderland, althans de troost biedt van een zonnig welkom. En in deze dagen gaan onze gedachten naar die andere lente van aanstonds een jaar geleden, toen voor Nederland het einde kwam van vijf jaar barre onderdrukking. Straks, over enkele dagen, zullen in ons land weer overal de vlaggen waaien; men zal nationale feesten vieren; men zal ook de kerkdiensten bezoeken en hen herdenken, die ons door den dood ontvielen.

Er is in die Meidagen meer te herdenken.

Wij kunnen ons allereerst de eensgezindheid herinneren, die tijdens de oorlogsjaren velen bond en die de kracht was van het verzet. Er kan aan gedacht worden, hoe de besten van ons volk, die lijf en leven waagden in jarenlangen strijd tegen den bezetter, voortkwamen uit alle lagen, standen, kringen en partijen en hoe zij nochtans samenwerkten. Wij kunnen denken aan de zekerheid, die toen bestond omtrent het voortbestaan van deze eensgezindheid, die Gereformeerden, Communisten, Katholieken, Liberalen, werkgevers en werknemers in het verzet bezielde. En wij kunnen bedenken, hoe algemeen het inzicht was, in die Meidagen van 1945, dat na onze bevrijding alle krachten moesten worden ingespannen om krachtig en eendrachtig den strijd verder te voeren, nu tegen Japan.

De realiteit was anders, in stede van eendracht kwamen verdeeldheid, versplintering en strijd; de verwachte nationale regering werd niet gevormd; de politieke partijen stonden alras even scherp gescheiden als voorheen; en aller krachten konden noch aan Indië, noch aan Nederland's wederopbouw besteed worden, maar moesten mede gewijd zijn aan bestrijding der kwade kwalen van corruptie, hebzucht en verworping.

Diepste ontgoocheling van alle: in Indië kwam weliswaar Japan's nederlaag eerder dan verwacht werd, maar inzake Indië zijn de meeningen feller omstreden en verder verdeeld dan ooit. Inzake Indië heerschen wantrouwen, onkunde, verdachtmaking, intrigue, die het eerlijkste streven belemmeren. En in Indië zelf is, wat Java en Sumatra betreft, een jaar na Nederland's bevrijding en acht maanden na Japan's capitulatie, de bevrijding een verre illusie.

Daar leven thans niet alleen nog vele tienduizenden Nederlanders in de gevangenkampen der extremisten, daar bevinden zich ook eenige tientallen miljoenen Indonesiërs in de greep van een waan en onder het juk

van een terreur, die dreigt rampen en ondergang te weeg te brengen. Daar, op Java en Sumatra, dreigt Japan den oorlog alsnog te winnen. Daar wordt vandaag den dag iets groots stukgeslagen. Moedwillig en verblind wijzen extreme groepen alle leiding af en weigeren de samenwerking, die toch alleen hun land kan redden.

In Nederland is nu het overleg gevoerd waarvan wij, ondanks communiqués en persgesprekken, zoo bitter weinig weten. Misschien kan het niet anders. Men kan zich voorstellen, dat zelfs al komt men een vergelijk nabij, de situatie niet toelaat, dit bekend te maken, wil men booze machten in Indië zelf niet versterken. Doch dit staat wel vast:

in Nederland zelf is vrijwel niemand, die niet hartelijk verlangt naar een goede verhouding met Indië op voet van gelijkheid. Tot staatkundige beslissingen terzake zal men eerst kunnen en mogen komen, wanneer een nieuwe regering en een nieuwe volksvertegenwoordiging zich kunnen uitspreken. Slaagt men erin, een beslissing voor te bereiden in een zin, welke inderdaad die samenwerking op nieuwe basis hecht zou verzekeren, dan inderdaad komt na dezen zwarten tijd van verwarring en verval en verslaafdheid aan leuzen, Indië, met Nederland, „van duisternis tot licht“.

P. KOK & Co.

Anna Paulownastraat no. 18
Den Haag, telef. 333870-1-2

verrichten

Alle Bankzaken

Safe inrichting - Assurantiën

Ant. A. Lohman

Juwelier - Horloger

Kalverstraat 138, Amsterdam-C.
Diezerstraat 39, Zwolle.

Uw horloge-reparatie

kunnen wij weer uitvoeren

Van Schalkwijk & Co.

Commissionnaires in Effecten

*Behandelen gaarne
al Uwe Effecten-zaken*

's-Gravenhage, Javastraat 96
Tel. 111810* (3 lijnen) Postgiro no. 47826
Telegramadres: SCHALKEF

Hotel Pomona

(met Vegetarisch Restaurant)

Molenstraat 53, Telef. 116067*
DEN HAAG

Stelt U belang in de verschijning van een Encyclopaedie, volgens een geheel nieuw systeem, waarbij vele bezwaren, die tegen de van oudsher bekende encyclopaedie bestaan zijn opgeheven? Zoo ja, vraagt dan toezending, bij verschijning, van een prospectus betreffende de E.N.S.I.E.

Boekhandel P. v. Ketel

G. J. VAN DRIMMELEN, L. v. Meerdervoort 198b
's-Gravenhage. Telefoon 330481.

U gaat naar Indië?

Dan een

Wereld-Ongevallen-Polis

van „De Zeven Provinciën”

Ongeacht waar U zich ter wereld bevindt, of U reist per SCHIP of per VLIEGTUIG,

Uw Makelaar
verschafft U
gaarne
inlichtingen

„De Zeven Provinciën Wereldpolis” is steeds geldig, met inbegrip van het Molestrisico.

Vandaag een cliënt
Morgen een vriend.

Assurantie-
Maatschappij

„De
Zeven
Provinciën”
n.v.

Javastraat 1a
's-Gravenhage

HOYNG

Het beste
en oudste magazijn
voor

GESCHENKEN

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

Drogerijen - Chemicaliën

Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandse Spécialité's

STEMPELS GRAVEERWERK
RUBBER
KOPEREN
STALEN
WARTNA
MOLEN
STRAAT 30
DEN HAAG
TEL. 114720
NAAM-EN INSTRUCTIEPLATEN-TRANSFERS

Wordt jegens Indië een plicht verzaakt?

Er is in alle twisten, geschillen en conflicten omtrent Indië's toekomst één motief, dat men te zelden ziet aangevoerd. Toch is dit het alles overheerschend element in de geheele situatie. Het is deze vraag: wordt de plicht jegens de volken van Indonesië, welke Nederland heeft te vervullen, door voortijdig prijsgeven onzer positie niet verzaakt?

Het staat volkomen vast, dat de vele tientallen millioenen Indonesiërs nog in lengte van jaren de medewerking, de hulp, den bijstand en de leiding van de Nederlandsche bevolkingsgroep noodig hebben.

Alles wat over Indië beslist en besloten wordt, behoort te worden beheerscht door dit kardinale feit: Nederland heeft jegens deze tientallen millioenen een plicht, een taak, een verantwoordelijkheid. Wordt door welk euvel spel van politieke krachten in binnen- en buitenland dan ook de vervulling van dezen plicht verhinderd of verstoord, dan maakt Nederland zich t.a.v. de volken van Indonesië schuldig aan laakbaar plichtsverzuim.

Niet treffender is deze gedachtengang, welken men zoo gaarne in Nederland gemeengoed zou zien, uitgedrukt dan in een artikel van W. Belonje in het te Batavia verschijnend „Dagblad“. Daar dit beroep op Nederlands plichtsbesef juist in Nederland gehoord moet worden, ontleenen wij aan dit indrukwekkend betoog het volgende:

Er wordt wel gezegd: wij spreken namens het volk, maar pogingen om dat volk in de gelegenheid te stellen zonder dwang en terreur van zijn meening te doen blijken, zijn tot dusver niet ondernomen. Het volk zwijgt en berust. Het volk ondergaat de rampen van den republikeinschen tijd. Het volk neemt, als de Javaansche fascistten weer eens een heldendaad verricht hebben, zijn armzalig boeltje op en trekt weg, naar elders, naar een plaats waar het misschien wel veilig zal zijn.

Ge moet de verhalen van ooggetuigen over de Bandoengsche tragedie hooren om te beseffen hoezeer dit volk moet lijden, hoezeer het moet boeten voor de misdaden van de satellieten der Jappen. Lange trieste rijen van mannen, vrouwen en kinderen, gehuld in lompen, dragend een boengkoes met dat wat zij onderweg dringend noodig mochten hebben. De meesten echter zonder barang. Weggevlucht uit het huis, dat in brand geschoten of gestoken werd. Eén verlangen, dat allen bezielt: weg, weg uit deze hel.

Een optocht, die doet denken aan de eerste oorlogsdagen in België en Frankrijk. Kilometers lange rijen van menschen, die in panischen angst vluchten voor den naderenden Mof. Den vijand. Hier vlucht het volk voor de eigen landslieden. Voor die verdwaasden, die bezetenen die zeggen te strijden voor een ideaal, de vrijheid, maar wier ideaal het goed van derden en wier vrijheid het streven is om de onvrijheid van anderen te organiseeren.

Dit volk! Hoe was het toen Java nog niet door de gele koorts was aangegrepen, toen er nog vrede heerschte in de desa, en orde in het huis, en welvaart op den akker. Toen de volkshoofden nog niet waren uitgemoord of gevangen genomen. Toen de assistent-wedana op zijn paardje van de eene desa naar de andere trok om te zien of er geen ongerechtigheden gebeurden of ernstige klachten waren, hoe het met den oogst stond en of die koppige Wiro zijn belasting al reeds betaald had. Toen de regent nog was Goesti Kandjeng Boepati en zijn woord de hoogste uiting van het gezag. Toen er recht te krijgen was en een beroep kon worden gedaan op een nog hogere macht dan de machten in de desa. Toen er veiligheid was, en orde, en tevredenheid.

O, ge kunt dit natuurlijk kapot redeneeren zooals tegenwoordig alles kapot geredeneerd wordt. Ge kunt zeggen: dat volk werd in slaap gesust, en nu is het ontwaakt. Het was tevreden, maar tevreden met onrecht. Het berustte, maar het berustte in zijn armoe.

Er zijn nog honderden van dit soort tirades. We kennen de wijs, we kennen den tekst, we kennen ook de vervaardigers. Maar al deze liedjes kunnen dit ééne feit niet verdoezelen,

dat vroeger om dit volk gedacht werd, dat er voor gezorgd werd, dat het bewaakt en beschermd werd en dat het thans aan zijn lot wordt overgelaten in het gunstigste geval, van huis en hof verdreven in het ongunstigste geval, maar dat het zeker in de gedachten van velen diergenen, die nu zoo breed uit over het nieuwe Indië confereeren en discussieeren, geen plaats gevonden heeft.

Dit volk! Het is er om gebruikt te worden, als strijder dan wel als paradepaard. Dit volk! Als het meedoet aan den strijd, is het welkom. Doet het dat niet, dan wee zijn gebeente.

Dit volk! Hebt ge in den Japanschen tijd de uitgeteerde lichamen van de hongerenden aan den kant van den weg zien liggen? Weet ge hoeveel dagen de lijken langs de huizen lagen te rotten? Wie bekommerden er zich om? Wie trok er zich iets van aan? Glanzende auto's reden er langs en hoofden wendden zich af — en de inzittenden waren géén „uitbuiters“ van het blanke ras.

Dit volk! Hoevele honderdduizenden zijn tijdens de Japansche bezetting naar elders getransporteerd om daar onder de ellendigste omstandigheden den dood te vinden? Wie zonden hen? Wie spoorden hen aan, de bevelen der Japanners te gehoorzamen? Wie beloofden hun gouden bergen en lieten hen in den steek zoodra ze hun geboorteland verlaten hadden?

Hoevele millioenen zijn er omgekomen tengevolge van het schrikbewind der bezetters? Wie lieten hen hongeren, hoewel ze zelve in weelde leefden? Wie lieten hen sterven zonder een hand uit te steken om hen te redden? Wie zijn mede verantwoordelijk voor de wreedheden, jegens Indonesiërs begaan, voor de rampen, welke over hen gekomen zijn, voor het groote leed, den diepen nood, de bittere armoe, de barre ellende gedurende de jaren der bezetting? Hoort hun stemmen.

Hitler is niet dood — hij leeft!

Ze klinken nu nog. Dezelfde stemmen, die kort geleden de lof van Japan bezongen, de daden van Japan verheerlijkt hebben, het geloof in de missie van Japan ingang deden vinden.

Ach, dit volk. Waar is het? Waar staat het? Wie luistert er naar? Wie doet een poging het te begrijpen? Wie kan ons zeggen wat er omgaat in het gemoed van dien doodgewonen Javaan in de binnenlanden, die alles wat zijn leven waarde gaf en kleur verleende, om zich heen heeft zien wegvallen; die oude, trouwe bestuurders zag neerzinken onder de slagen van het gespuis; die misdadigers zag opklimmen tot bestuurders, die vrijheid hoort noemen wat hem een ondragelijke dwang is, die moe is van de corruptie, de rottigheid, de verwording, de propaganda; die terugverlangt naar de rust en de veiligheid van voorheen.

Dit volk? Heeft het ook een stem? Beseffen wij Nederlanders alleen onze verantwoordelijkheid jegens het politieke spel der luidruchtigen? Herinnert niets in ons binnenste ons meer aan die andere verantwoordelijkheid, jegens het miljoenenfolk van Java?

Het is er nog. Het leeft nog. Maar het verkommert. Het begrijpt ons niet meer. Het begrijpt niet waarom wij het plotseling in den steek gelaten, overgeleverd hebben aan een bende wilde amokmakers. Het vraagt zich af waar het deze ondank aan verdiend heeft en het krijgt geen antwoord, want de Nederlander is verre.

onze kunstkalender

slechts f 1.25

De prijs van onze Kunstkalender is verlaagd op slechts f 1,25, uitgevoerd in drie kleuren-druk, naar olieverf schilderstukken van v. Meeteren Brouwer, en verkrijgbaar bij de Schefferdrukkerij, Wijnstraat 47, Dordrecht, Postrekening 2456. Franco toezending. Afmeting 32 x 45 cm.

De Kalender bevat afbeeldingen van: Java, Curaçao, Sawahs op Java, Ossenkar, School Suriname en Strand Java.

De chaos in Sumatra

Op Sumatra ontwikkelt de toestand zich van kwaad tot erger. Van eenig gezag is geen sprake. De Engelschen hebben zich op Sumatra met ordeherstel of eenig ander algemeen beleid nog minder ingelaten dan op Java. De Nederlanders op Sumatra zijn volkomen machteloos; hun Engelsche bondgenooten hebben Sumatra verloren laten gaan. Een medewerker schrijft ons uit Medan:

De stemming onder ons is slecht. Na acht maanden vrede zijn wij in feite nog steeds geïnterneerden. Zich buiten het kamp begeven, betekent vermoord te worden, want buiten Medan hebben de Engelsche troepen niets in te brengen.

Nu een omschrijving van den toestand.

De leiders van het z.g. nationalisme alhier zijn in hoofdzaak Batakkers en Minangkabauers met wat Maleiers, die echter een geringe rol spelen. Op de onderneming, dus onder de Javanen, is van nationalisme practisch geen sprake, uitgezonderd het hoogerè Inlandsche personeel. Hetzelfde is ook het geval in de kampongs, waar het grootste gedeelte van de bevolking slechts noodgedwongen mededoet en dat alleen nog

BRIEF UIT BATAVIA

*De brief ligt voor me van mijn oude vrienden
Verbitterd, moedeloos: waar leven wij nog voor?
Wij zijn hier alles kwijt — geconfisqueerd — gerampast —
Geen stoel, geen bord, geen huis en geen kantoor....
En denk toch niet dat alles rust en vree is
Ze schieten veel en raak op ons, op iedereen,
En door dien chaos loopen haat en waanzin
En wanbeleid als roode draden heen.*

*Wij weten wel: bij jullie denkt men anders;
Men weet het niet wat dag aan dag gebeurt —
Hoe telkens meer vernield wordt en ontworteld
En van ONS werk brutaal wordt afgescheurd,
Hoe men hier moddert.... och, op hoop van zegen,
Maar hoe die zegen nimmer komen kan
Als ons ontbreekt voor bruin en blank tezamen
Dat, wat ons vroeger nooit ontbrak: een MAN!*

*Wij weten wel, dat jullie niet beseffen
De diepe schaamte, die ons hier vervult
Omdat WIJ zien en omdat WIJ begrijpen
Wat hier ontwricht wordt — en door eigen schuld....
Omdat wij weten wat die bruine menschen
Ontvalt, ontbreekt en ook ontbreken BLIJFT:
De rust, de orde en het recht voor allen....
Hoe men ook thuis, in jullie kranten schrijft....*

*Wij weten wel: ons werk gaat hier verloren....
Een nieuw beleid lokt met een nieuw geluid
En hoon, ontwrichting, schoten en ellende
Luiden ONS werk en ONZE mannen uit....
Maar vraag ons niet hoe ons de schaamte foltert
Om dit gedoe, dit hopeloos failliet....
En toch: wij BLIJVEN en wij blijven werken
Tot men ons wegjaagt — want wij VLUCHTEN niet!*

BRAMMETJE

onder heftige pressie van de extremisten, de z.g. pemoeda's. Deze bestaan uit de jeugd, op wie de propaganda van de Jappen sterk heeft ingewerkt en de door de Japanners getrainde z.g. Hei-Ho of Soekarela, het door de gele apen gevormde hulpleger van inheemschen.

Nu zijn er hier op Sumatra onder deze lieden vrij weinig wapens, doch als het nog langer duurt zullen de nog in het binnenland verblijvende Japansche troepen den druk zeker niet kunnen weerstaan en overgaan tot het afgeven van wapens aan de opstandelingen. Het is bekend en wel met zekerheid, dat thans reeds een aantal Jappen nog steeds als instructeurs optreedt voor deze benden en daar gemeene zaak mee maakt.

Er is hier te Medan een vrij groot aantal Britsche en Britsch-Indische troepen, uitstekend bewapend en gedisciplineerd. Ook in Padang en Palembang. In het binnenland hebben de Jappen de macht nog steeds in handen. Telkens en telkens worden weer Britsche militairen gekidnapt en vermoord. Er worden dan wel raids gehouden, maar het feit heeft alweer plaats gevonden en verhoogt natuurlijk niet het aanzien van het Engelsche leger in de oogen van de inheemschen.

Een tijd lang belemmerden Batakkers, extremisten den aanvoer van levensmiddelen naar Medan, bestemd voor ons. Om daar een einde aan te maken, werden daar geen Britsche troepen op afgestuurd, maar Japansche. Sedertdien heeft de

voedselaanvoer niet gehaperd. Er hebben reeds vele gevechten plaats gevonden tusschen Jappen en inheemschen. B.v. bij Tebing-Tinggi. Tusschen Siantar en T.T. op Goenoeng Para, werden de daar verblijvende Jappen afgemaakt en werd er veel geplunderd. Jappentropen trokken er op uit, doodden duizenden inheemschen, men zegt van tusschen drie en vier duizend, sloegen 45 mannen de hoofden af, staken die op stokken en deze werden tentoongesteld langs de straat in T.T. Toen was het rustig. En zoo voorts op vele andere plaatsen.

De extremisten terroriseeren de bevolking op meer dan treurige wijze. Alleen de verdenking om pro-Nederlandsch te zijn, is een reden om vermoord te worden. Om eens te noemen: de laatste dagen werden vermoord de Sultan van Asahan, men zegt ook de Sultan van Langkat, vele tengkoes, vele vooraanstaande inheemschen. Op de meeste ondernemingen hebben zich communistische cellen gevormd. Een Maleier is Resident van de Oostkust van Sumatra. Toen de vrede kwam werden wij allen bezocht door onze inheemsche ondergeschikten, die zich beijverden levensmiddelen aan te brengen en ons allen verzochten naar de onderneming terug te keeren. Mijn menschen zaten bij mij te huilen en er op aan te dringen terug te komen. Maar de regeering eischte van ons, dat wij in de kampen bleven. Zooals je weet, zijn drie personen van het Hotel en nog eenige anderen gedood. Eén van hen was vooruit gegaan om den toestand op te nemen en advies uit te brengen of terugkeer mogelijk was. Hij heeft zijn opdracht met den dood bekocht.

Een onzer correspondenten vloog dezer dagen naar Palembang en schrijft over de merkwaardige gewaarwording, dat men daar op het vliegveld ontvangen wordt door saluerende en buigende Japanners. Men rijdt dan naar de stad, waar de Nederlanders onder de bescherming van den „orang Nippon” leven; en als zij niet oppassen worden zij er nog dankbaar voor....

De tocht gaat langs kampongs, waar het wemelt van rood-witte vlaggen. Ook de Inlandsche toko's, al of niet gedwongen, vlaggen; de Chineesche hangen er nog hun eigen vlag naast. Palembang zelf is althans uiterlijk geheel republikeinsch. Er wapperen meer rood-witte vlaggen dan in Den Haag rood-wit-blauwe op Koninginnedag. Het is streng verboden om zonder gewapend geleide door de stad te loopen....

De eenige veilige plaats voor Europeanen te Palembang is de „concessie”, het kamp dat als een eilandje in de golvende zee van onzekerheid ligt. Hier leven nog 3200 Nederlanders, waarvan 1039 naar Nederland zullen komen. Er zijn ook rond 2.000 „Iftu's”. Een nieuw ras? Een nieuwe volksstam? Neen — met „Iftu”, zijnde „Indonesians friendly to us” duidt men de Inheemschen aan, die zich onttrekken aan de terreur der extremisten.

Het kamp is een stadswijk, omringd met prikkeldraad. Britsch-Indiërs bij de poorten. Het leven is er saai. De kampcommandant, kapt. J. D. N. de Fremery, doet alles om er wat van te maken. Er is een volledig radiostation. Het voornaamste vermaak is de club, die eenvoudig en gezellig is; in Hotel Smit zijn de Nederlandse en Engelsche officieren ondergebracht. Het nieuws leest men in de gestencilde „Julianabode”, met Nederlandschen en Engelschen tekst.

Het ligt in de bedoeling het kamp op te heffen; de bewoners, ook de Iftu's, gaan dan naar veiliger oorden....

.. En nog altijd leven, zelfs in Batavia, duizenden mannen vrouwen en kinderen, zooals deze Europeesche vrouwen, in Kampong Makasser.

De bevrijding van Banka

De bevrijding van het eiland Banka door Nederlandsche troepen is weer een der talloze voorbeelden van de waarheid van deze stelling:

overal waar met bescheiden macht het Nederlandsch-Indische bestuur wordt hersteld, toont de bevolking, bevrijd van terreur der extremisten, zich uitermate erkentelijk. Hieronder volgt een aantal bijzonderheden, ons gemeld door een bijzonderen medewerker omtrent het herstel van gezag op Banka.

Na vele orders en tegenorders scheepte het derde bataljon stoottroepen zich te Port Swettenham op de Rocksand in. Aan boord kwamen overste van Gulik, de CO-AMACAB, overste Breekland, de bataljonscommandant majoor Brueren en de Hoofd-ingenieur van de Banka Maatschappij Ir. van Hoek. Het bataljon bestond uit vijf compagnieën, alle samengesteld uit vrijwilligers. Op grond van rapporten was de situatie op Banka vrij goed bekend; ook had begin Januari een Hollandsch schip er door een misverstand 100 ton rijst gelost, die snel verdwenen. Een Engelsche order, die men niet genoeg betreuren kan, concentreerde de Jappen in Muntok, waardoor de extremisten van het geheele eiland ongestoord hun gang konden gaan. De Engelschen hebben daarmede de bevolking van Banka aan de terreur overgeleverd; van het vasteland van Sumatra kwamen groote troepen TKR soldaten over en veel vuurwapenen werden binnengesmokkeld. De tin-baggermolens werden door de extremisten tot bolwerken gemaakt.

Toen dat alles gebeurd was, zagen de Engelschen hun fout in en gaven de Jappen bevel zich weer over het geheele eiland te verspreiden. Zij ontwapenden de Indonesische politie.

Toen 11 Februari het convooi aankwam landden de Hollandsche troepen en binnen twee uur was Muntok bezet zonder dat een schot viel. De Chineesche bevolking was enthousiast. Met eenig ceremonieel werd de Nederlandsche vlag geheschen.

Vrijwel alle rood-witten waren gevlucht. Voor wij kwamen, hebben zij rijkelijk gestolen. De Engelschen beloofden de Japanners, dat zij bij hun evacuatie al hun uitrustingen inclusief rollend materieel zouden mogen meenemen. Zoo zijn nu nog alle personenauto's in het bezit van de Jappen.

Op weg naar Pankal Pinang werd nergens tegenstand ondervonden; de bevolking verwelkomde ons geestdriftig. De ge-

zondheid was overal slecht. Magere, bleke gezichten, veel berri-berri, rijst is vrijwel niet meer aanwezig, hoofdvoedsel is Oebi. Al het vee weggevoerd; enkele verdwaalde kippen en een zeldzaam varken. Vele menschen gekleed in jute zakken; veel kampongs geheel verlaten.

Ten slotte werd op weg naar Pankal Pinang tegenstand ontmoet van extremisten. Aan onze zijde sneuvelden zes man, waaronder een veldprediker en een ziekendrager, die vielen toen zij hulp verleenden aan een stervende. Van de rond veertig gesneuvelde tegenstanders waren drie Japanners, die kennelijk de leiding hadden.

Pankal Pinang zelf bleek geheel verlaten; eerst na tien dagen kwamen de Indonesische bewoners terug; de Chineezers verleenden alle medewerking.

Soengailiat en Belindjoe werden zonder tegenstand bezet; de bevolking was blij, de politie stond keurig aangetreden.

Vele ongunstige elementen ontsnapten per prauw naar Palembang. Buitgemaakte papieren bewezen, dat de TKR de landing in het Oosten verwachtte waar ze veel versterkingen aanlegden. Een daarvan noemden de extremisten „het Gibraltar van Banka”; het leek op een bioscoop. Naar alle deelen van Banka werden nu afdelingen gestuurd; overal was de bevolking gevlucht voor de terreur der TKR.

De grootste actie werd verwacht bij Tg. Berikat, dat zonder strijd in onze handen viel. Het georganiseerde verzet der TKR behoort daarmee tot het verleden. De actie werd gevoerd door twee compagnieën, versterkt door drie brigades Ambonneezen, die van Billiton uit door de mijnenveger „W. v. d. Zaan” aan wal waren gezet, welke op zee bleef patrouilleeren. De heele TKR moest op een heuvel verschanst liggen, na een kort mortiervuur sloegen ze allen op de vlucht. De top bleek een ware vesting, met veel voorraden; ze lieten alles echter in de steek. Helaas konden ze hun gevangenen meenemen de bosschen in. De volgende dagen bleef men patrouilleeren; geleidelijk vielen steeds meer TKR-mannen in onze handen. Helaas bleef de landtong enkele uren onbewaakt, op welk moment de commandant der TKR Manoesama met een prauw en dertig volgelingen kon ontsnappen.

Vrijwel alle gevangenen der extremisten zijn bevrijd. O.a. Masjaref, die onder de Japanners „resident” van Banka was, doch thans weer keurig werkt als klerk, zijn oude functie. Het blijft zeer te betreuren, dat Manoesama, de leider der extremisten, ontsnapt is; hij is een Ambonnees en was mitter van De Zeven Provinciën. Bevrijd zijn ook veel Chineezers, eigenaars en opvarenden van prauwen, die waren buit gemaakt door een berucht zeeroover, Patjar Hitam, en uitgeleverd aan de TKR.

Naarmate de vrees voor de TKR, die nu vrijwel geheel onderdrukt is, afneemt, keert de rust onder de bevolking terug. Slechts daar waar nog enkele extremisten zich schuil houden, blijft de bevolking schuw, terwijl de Indonesische ambtenaren weifelachtig blijven.

Zoowat overal waar het Nederlandsche bestuur hersteld wordt, is de bevolking geleidelijk aan het werk getrokken; ze werkt mede aan de handhaving van veiligheid, orde en rust en is vooral verheugd nu het voedsel regelmatig in distributie komt. Op Banka worden de koelies nu betaald met 500 gr. rijst per gezinshoofd per dag benevens 300 gr. voor de vrouwen en 200 gr. voor de kinderen.

Het bataljon Nederlandsche troepen heeft zelf veel last van ziekte; maar de geest blijft goed.

Aan Brammetje

Na lezing van zijn „Zij, die geweest zijn...”

*Geen dichter wist de teere, kleine dingen
Van 't Indisch leven met zijn vreugd' en leed
Zoo liefdevol en innig te bezingen,
Als Gij al jaren in Uw liedjes deedt —
Uit 't puurste goud van Uw herinneringen
Hebt Gij het ragtijn filigraan gesmeed
Uwer geheimnisvolle tooveringen,
Die d' Oost herrijzen doen, voordat men 't weet.
Gij vraagt U af, nu d' avond is gezonken:
Is tóch de dag vergeefs voorbijgegaan?
Schoon de réveille lang reeds is verklonken,
Het leven was voor U geen ijd'le waan,
Wijl Gij zoo véél aan velen hebt geschonken
En zóó den zin van 's Levens lied verstaan.*

Mr. J. F. KUNST.

Algemeen beschaafd Maleisch

Hooggeachte Redactie,

In het nummer van 29 Maart j.l. komt een beoordeeling voor van mijn „Inleiding tot 't algemeen beschaafd Maleisch”, waarover ik misschien wel even een paar korte opmerkingen mag maken.

De criticus wijdt speciale aandacht aan — het voorberichtje en begint met een verminkte citatie. Ik schreef: „Deze leer-cursus is een poging, om de beginselen vast te leggen van het algemeen-beschaafd Maleisch, de Bahasa Indonesia. Voor hetzelfde begrip bestaan beide termen, ik heb dit als taalman te constateeren. Wetenschappelijk wil ik den term „Bahasa Indonesia” niet in bescherming nemen en zelf gebruik ik hem niet (de schrijver had dit gemakkelijk kunnen constateeren), maar hij is in Indië ingeburgerd. Het is trouwens niet de eerste, minder gelukkige term, die toch gangbaar wordt, alle talen kennen er voorbeelden van.

Dat de beoordeelaar echter naar aanleiding van dit naast elkaar stellen van twee gangbare termen, meent het recht te hebben een persoonlijke aanval te doen en mij modieus en „gewillig” (d.w.z. karakterloos) noemt, herinnert wel sterk aan een zeker soort onbeheerschte Indische critiek, maar past m.i. niet in ons blad. Ik protesteer daartegen.

Met het slot van het voorberichtje: „De bloei van Indonesië en van het algemeen-beschaafd Maleisch (curs. van mij) zijn ten nauwste met elkaar verbonden”, drukte ik alleen mijn meening uit, dat het algemeen beschaafd Maleisch de voertaal zal moeten worden voor de volksontwikkeling in Indië en dat door haar intermediair het nieuwe zal worden doorgegeven en opgenomen. Dat de beoordeelaar in dit eenvoudige zinnetje een critiek ziet op het oude Indië, waar 't volgens hem ook best ging met de welvaart zonder algemeen-beschaafd Maleisch, ligt waarschijnlijk minder aan mij, dan aan de geprikkelde stemming van het oogenblik. Ook ik kom uit het goede, oude Indië, maar daarom mogen we toch wel oog hebben voor de gewijzigde omstandigheden en de nieuwe eischen, die ook zonder „repoeblik” komen.

Het spijt mij, dat de criticus niet meer aandacht heeft besteed aan den inhoud, aan het afwijkende standpunt, dat ik in vele kwesties inneem. Critiek daarop zou de zaak van het Maleisch meer dienen, dan politieke en persoonlijke beschouwingen over een voorberichtje.

Met dank en de verzekering, dat voor mij de kwestie hiermee is afgedaan, hoogachtend
Dr. M. G. EMEIS.

Zelfbeheersching

De eenige manier om ons moreel gezag terug te krijgen is een superieure levenswijze, door hard te werken en rechtvaardigheid te betrachten. Geen fin-de-siècle stemming, maar de geest van pioniers moet ons bezielen. Indien bepaalde geruchten omtrent tekortkomingen van Nederlanders

En nog altijd leven, zelfs in Batavia, duizenden mannen in omstandigheden, maar weinig beter dan deze. . . .

aan het woord

ZIJ, DIE VIelen

waar zijn, moet de misstand bestreden worden door ze openbaar te maken, en de mensen, die daar in zoo moeilijke omstandigheden leven te steunen door hen voor te houden hoe het wel moet.

Indien het niet waar is, moeten de geruchten tegengesproken worden door objectieve berichtgeving.

Laat ons toch trachten ons de rol, die wij ons toebedeeld achten, waardig te toonen. Mr. B. VAN MARWIJK KOOY

Het Menari op Banda

Het onderschrift op blz. 3 van no. 7 van „Oost en West“: „De Nederlanders verwelkomt op Banda; men danst bij de driekleur den menaridans“ kwam mij niet heelemaal juist voor. Uit mijn zwerftochten door de Molukken meen ik mij te herinneren, dat „menari“ iets anders beteekent. Ik heb mijn licht opgestoken bij een oud-inspecteur van het Onderwijs en een oud-bestuursambtenaar, die beiden de Molukken goed kennen. Men was het met mij eens. Het onderschrift zou ongeveer moeten luiden: „Men ontving de gasten bij de driekleur met het 'menari'“.

N.B. Stoort U zich niet aan de omroepers der radio, die Indische plaatsnamen vaak zoo slecht uitspreken? Een tijdje geleden hoorde ik: „Kémajóran“, waarmee Kemajoran bij Batavia bedoeld was. Dr. H. F. TILLEMA

Nieuw-Guinea in het Rijk

Waarom geeft men niet meer bekendheid aan de actie Nieuw-Guinea in het Rijk, vermeld in „Oost en West“ van April? Ik, in Indië geboren, afgestudeerd aan de Koloniale Landbouwschool te Deventer, zou graag hieraan medehelpen en zoo meer jonge mensen. Waarom zouden wij het niet aan kunnen? Wij zijn in Indië geboren, hebben hier ons leeren behelpen, tijdens de oorlogsjaren, en wat is er mooier dan het pionierswerk? De Japansche tijd heeft in Indië een goed ding gebracht en wel proefondervindelijk bewezen, dat handenarbeid in Indië ook door Europeanen mogelijk is, ongeacht, of zij in Indië of in Nederland geboren zijn. Vele Indische mensen zouden willen medewerken tot het slagen van deze actie. Zij zouden met hun ervaring van dienst kunnen zijn om de jongeren leiding te geven. P. H. WILDERINK

Vorbereiding noodig

Als mede-bestuurder van de Stichting Immigratie en Kolonisatie Nieuw-Guinea (niet te verwarren met de Vereeniging Kolonisatie Nieuw-Guinea) kan ik niet anders dan mij over de oplevende belangstelling voor Nieuw-Guinea ten zeerste verheugen. Nadrukkelijk moet echter gewaarschuwd worden opdat men niet onvoorzichtig worde en de keus van het terrein laat vallen op een gebied, dat „misschien wel“ voor het beoogde doel geschikt kan zijn, maar het daarom nog heelemaal niet met zekerheid is. Er is reeds te veel tijd, geld en werkkraft verspeeld dan dat ik niet wederom met nadruk en op grond van veel ervaring zou waarschuwen: weest voorzichtig. Men dient allereerst vast te stellen aan welke vereischten een goed kolonisatie-terrein moet voldoen, zoo voor den aanvang van het bedrijf als voor de toekomst.

Maar indien aan alle eischen wordt voldaan, bestaat wel degelijk kans op succes. Die eischen betreffen in de eerste plaats de leiders zelf, in de tweede plaats de terreinen, ten derde de kolonisten en ten vierde de Overheid.

Het is dringend noodig, dat de regeering zich, wanneer zij tot uitvoering van deze plannen wil overgaan, laat voorlichten door hen, die uit studie en ervaring over de meeste wetenschap terzake beschikken. F. VAN DER ELST.

Het nauwkeurige getal van de soldaten, matrozen en officieren van leger-, vloot- en luchtmacht, die in den strijd tegen de Japanners zijn gesneuveld, is nog niet bekend. Evenmin staan de gegevens vast omtrent hen, die in de gevangenkampen in en buiten Indië hun leven hebben verloren. Wel is het zeker, dat hun aantal zeer vele duizenden bedraagt. Het is zoo noodzakelijk te bedenken, in deze tijden, nu langgerekte onderhandelingen te Batavia, Den Haag en Londen maandenlang voortduren, waarbij gecompliceerde plannen omtrent den politieken status van Indië worden overwogen, dat deze duizenden Nederlanders en Indonesiërs hun leven gaven voor Nederlandsch-Indië. Als wij hieronder de sobere geschiedenis laten volgen, welke de Pen Gun vermeldt omtrent dien eenvoudigen Indischen jongen, militie-matroos der Koninklijke Marine, H. Karssen, die wegens ontvluchting uit krijgsgevangenschap tezamen met twee mede-ontvluchten van het leger te Bandoeng door de Japanners werd geëxecuteerd, is het om naar aanleiding daarvan een vraag te stellen:

Hebben deze duizenden Nederlanders, Menadoneezen, Ambonneezen en Javanen hun leven gelaten voor een „republiek van President Soekarno“, of hebben zij het hoogste offer van hun leven gebracht voor het Nederlandsch-Indië, waar zij werkten, dat zij dienden en dat zij lief hadden?

Met zijn leven als inzet had hij het spel met den dood gespeeld en verloren. Hij wist, dat hij niets meer te verwachten had. Zijn jonge leven stond op het punt te worden afgesneden. Letterlijk en figuurlijk met den rug tegen den muur vocht hij, vocht hij met den wanhopigen moed van den in een hoek gedrevene voor het laatste wat hem restte: zijn eer. Die eer verdedigde hij totdat het einde kwam en zijn kostbare bloed

En nog steeds liggen Europeesche vrouwen, zooals dit oudje, in het „hospitaal“ van Kampong Makasser in Batavia. . .

vloeide, voor de zaak der vrijheid, waarvoor wij allen streden. Hij stierf omdat hij zonder vrijheid niet leven kon.

Ondanks zijn protest, was hij aanvankelijk evenals zijn beide lotgenooten geblinddoekt geworden. Nadat een Nederlandsche officier zijn wensch om ongeblinddoekt zijn vonnis te ondergaan aan den Japanschen luitenant had duidelijk gemaakt, trad deze op hem toe, teneinde hem persoonlijk den blinddoek weer af te nemen. Niet zoodra was dit geschied, of Karssen spuwde den Japanner verachtelijk in het gezicht. Deze was woedend, doch beheerschte zich terwijl hij zijn gezicht afwischte. Zelfs een eerlooze vijand moet wel begrijpen, dat het geen zin heeft zich op een ter dood veroordeelde te wreken. De Japanner draalde niet langer en gaf het sein voor de executie. Terwijl zijn beul hem naderde, riep Karssen, zich in zijn volle lengte oprichtend en het hoofd fier opgeheven, met krachtige, duidelijke stem de bezielende woorden „Leve de Koningin”. Wat inspireerde dien jongen matroos tot deze zeldzame standvastigheid? Hetgeen ons in zijn moedig gedrag het meeste treft, is de bijna bovenmenselijke zelfbeheersching waarmede hij de normale gevoelens van zijn natuurlijke „ik” voor zijn doodsvijand wist te verbergen. Want ge kunt er van verzekerd zijn, dat deze jongen, ondanks al zijn flinkheid en tot het laatste toe volgehouden bravoure, innerlijk zal hebben gebeefd voor hetgeen te gebeuren stond. Vrees is immers een even natuurlijke aandoening als honger en dorst, liefde en haat. Absoluut vreeslooze menschen bestaan alleen in heldendichten en romans. Juist doordat ieder normaal mensch naast zijn andere gevoelens ook vrees kent, is de verdienste van waren moed er te grooter om: Moed is een overwinning op zichzelf. De vijand, die hem den doodsteek ging toebrengen, hoorde hij met de diepste verachting, die een mensch kan uiten: door hem in het gezicht te spuwen. Hij tartte hem met

zijn uitdagende houding. In dien hoon, in die uitdaging had hij de wereld overwonnen. Staande op den drempel der eeuwigheid, met den naam van zijn vorstin op de lippen, steeg hij boven de aardsche dingen uit, doordat hij den Onzienlijke reeds zag. Over zijn wezen lag iets van het profetische, dat verborgen leeft in iederen mensch, maar dat zich openbaart in wie God gezien hebben. En toen het ontzielde lichaam ineen zakte en de knieën zich bogen ten val, wisten zijn kameraden, dat zij een goed kameraad verloren hadden, maar tevens dat zij door zijn lichtend voorbeeld geestelijk rijker waren geworden. In de tropen met hun groote contrasten tusschen licht en donker, zien de „belangrijken” zich in het felle licht der belangstelling geplaatst, terwijl de massa, waardoor de samenleving wordt gedragen, in de diepe duisternis der slagschaduwen verborgen blijft.

Twintig jaar had deze matroos Karssen in de schaduw geleefd, totdat hij in het uur van zijn beproeving een stap naar voren trad en in het felle zonlicht kwam te staan, waarin hij op eenmaal een groot Nederlander was geworden. Op dat moment werd zijn leven belangrijk en verscheen hij ons in zijn volle zielegrootheid. De negen bajonetsteken, welke hem werden toegebracht, ontving hij zonder een klacht te uiten, te trotsch om den vijand te toonen, hoe hij leed. Zijn houding contrasteerde scherp met de bestialiteit der gele dwergen, die als wilden een soort krijgsdans rondom hun slachtoffer uitvoerden, woeste kreten uitstootend om zichzelf op te hitsen.

Een officier van gezondheid, behoorende tot hen, die op last der Japanners waren aangetreden om van de executie getuige te zijn, viel flauw.

Wij brengen eerbiedig saluut aan de nagedachtenis van wijlen den militiematroos H. Karssen, wiens sterven de hoogste tradities der Koninklijke Marine waardig was.

Bonaire, St. Maarten, Saba en St. Eustatius

Bonaire, Sint Maarten, Saba, Sint Eustatius..... Mooie namen, klinkend als klanken van een oud lied.... Eilanden, met een eigen historie, een eigen traditie. Eilanden, behoorend tot het Koninkrijk der Nederlanden....

Maar vraag honderd Nederlanders om, behalve Curaçao en Aruba, nog dat eene Benedenwindsche en de drie Bovenwindsche eilanden te noemen in de Caraïbische Zee, waar de Nederlandsche vlag waait — en gij zult al heel gelukkig zijn, als één van die honderd ze kan noemen....

Maar zij bestaan. Er leven menschen, die onze medeburgers van het Rijk zijn. Menschen, voorzeker met ons verbonden door liefde tot het Vorstenhuis, maar menschen met eigen zorgen, belangen en problemen.

Het wordt wel tijd — hoog tijd! — dat men in Nederland eindelijk tot het besef komt, dat het noodig is het Nederlandsche volk te doordringen allereerst van begrip voor het bestaan dier gebieden en voorts om een beleid te voeren, dat op hun belangen is gericht.

Daar is Bonaire: 275 vierkante kilometer groot, 6000 inwoners. Het stadje Kralendijk met breede, voorname straten; Rincon, waar het wat drukker is. Een eiland met prachtige breede stranden; men kan er zwemmen, zeilen, visschen, jagen; men zou er veel toeristen — door goede propaganda — kunnen verzekeren van een aangenaam verblijf; het geïnterneerdenkamp zou daarvoor ingericht kunnen worden.

Maar Bonaire heeft zorgen. De mannen trekken weg.... De prachtige scheepsbouwkunst van de bevolking gaat te gronde; voor de aloë-cultuur gaan de werkkrachten ontbreken; de zee blijft even vischrijk, maar er zijn weinig visschers meer.... Alle jonge mannen, trekken naar Curaçao en Aruba, naar de olie. De vrouwen en de ouden van dagen blijven achter. Dit kan, zoo luidt de waarschuwing van W. de Regt in „Neerlandia”, tot ernstige toestanden leiden. Wordt dit in Nederland onder het oog gezien; wordt naar behartiging dier belangen gestreefd?

Daar is Sint Maarten, waar eens Michiel de Ruyter kwam, naar wien het stadsplein heet. Zoo groot als Terschelling; maar de helft is Fransch. Een prachtig eiland, vol natuurschoon, met een vriendelijke bevolking, die Engelsch spreekt. Maar zij voelt Nederlandsch. Dat bleek overtuigend, toen in Februari 1944 Prinses Juliana aankwam met een K.L.M.-vliegtuig en bleef logeeren. Zij werd met geestdrift en groote hartelijkheid

ontvangen door een bevolking, die al door collectes, door vrijwillige diensten en vaak door het afstaan van een percentage van het waarlijk niet ruime inkomen voor de hulpverlening aan Nederland getoond had, dat niet ten onrechte van het Fort Amsterdam aan de Groote Baai de Nederlandsche vlag waait....

Daar is Saba, een berg in zee, slechts 13 km² groot. Een roeiboot brengt U van het schip aan wal en dan gaat ge klimmen. The Bottom, het plaatsje met 400 inwoners, ligt een paar honderd meter hoog. Nog hoger, langs een trap van 800 treden te bereiken, ligt Windwardside, en er zijn nog Hell's Gate en St. John's. Alles bijeen wonen er duizend menschen. Flinke, sterke menschen, gehard door het klimmen. Velen nemen dienst bij onze Marine. Knappe menschen: bij het uitvinden van de peniciline was Crossley betrokken, een man uit Saba; president van de Jersey Oilfields werd Holm, een man uit Saba; bankier in Wall Street werd Peterson, een man uit Saba, en de kapitein van het eerste schip der Geallieerden, die troepen in Algiers aan wal zette, was Simmons, een man uit Saba.

Daar is Sint Eustatius, eens zoo rijk door zijn kooplieden. Van het fort Oranje werd daar, voor het eerst in de historie, een saluutschot gelost voor de Amerikaansche vlag. Dat was in 1776.... Jaren later kwam Rodney er 20 miljoen dollar rooven.... De oude glorie verbloede, toen de transitohandel onderging. Nu leven nog zoo'n twaalfhonderd menschen op het zeer vruchtbare eiland. Men bedrijft landbouw op den vulkanischen grond, doch ook hier trekken de jonge menschen weg. Maar de hoofdplaats met zijn vriendelijke straatjes heet Oranjestad, en het centrum heet Wilhelminaplein, en de bevolking spreekt wel Engelsch, maar voelt Nederlandsch. Zoozeer, dat na Mei 1940 velen uit Statius, die al lang in Amerika woonden, toch vrijwillig dienstnamen voor den strijd. En bij de eerste Nederlandsche troepen, die in Normandië aan wal gingen voor de invasie, was Nathaniël Patrick, een Nederlander van Sint Eustatius.

Zoo leeft men op die stille, mooie Nederlandsche eilanden in de blauwe Caraïbische Zee. Mooi, maar arm; en de jonge mannen trekken overal weg. Dat is het groote probleem. Hartog, die het in „Neerlandia” bespreekt, hoopt, dat eens het toerisme een bron van inkomsten zal vormen. Maar er zal een oplossing op breder basis gezocht moeten worden.

Het wordt tijd, dat een Nederlandsche Regeering blijk geeft dat, hoezeer dan alle aandacht gaan mag naar Oost-Indië, men aandacht, kracht en ondernemingsgeest heeft om in Nederland te komen tot een stevige, doelbewuste en op verhooging van welvaart gerichte politiek, niet alleen voor Suriname, maar ook voor Bonaire en de Bovenwindsche Eilanden.

De andere weg

Terwijl de onderhandelingen in Nederland voortduren, terwijl de even moeilijke verhouding met de Engelschen haar ups and downs vertoont, terwijl in groote deelen van Java en Sumatra de chaos heerscht, terwijl men naar een gecompliceerde structuur zoekt om met de „republikeinsche regeering” tot een vergelijk te komen, gaat het praktische werk op Java langzaam maar gestadig voort. In een vorig nummer meldden wij het een en ander omtrent de pacificatie rondom Batavia. Daar zijn door Nederlandsche troepen bepaalde gebieden van terroristen en extremisten bevrijd, hetgeen de rustige bevolking met diepe dankbaarheid vervulde. Een correspondent meldt ons omtrent dezen zeer belangrijken gang van zaken nader:

Zonder dat het veel opzien baart en aandacht trekt, vindt het streven om de bevolking zelve in te schakelen als tegenkracht tegen de machten van rampok en terreur voortgang. Wij Nederlanders hebben „not a child's notion” aangaande de beteekenis van propaganda door het woord, zooals dezer dagen een buitenlandsch toeschouwer het aanduidde. Wel echter gelooven wij in het overtuigend karakter van het voorbeeld. Dat werd wederom getoond door den vroeger reeds beschreven gang van zaken in het volledig gepacificeerde gebied bezuiden Batavia, waar de bevolking met graagte bereid bleek mede te werken aan de zuivering en waar de gelukkigste samenwerking leidde tot het herscheppen van gezonde maatschappelijke toestanden. Men gaat onafgebroken op dezen weg voort en heeft thans een nieuwen stap gedaan door een vrijwillige dienstneming voor de bevolking bij de M. P. open te stellen, bij de militaire politie, die reeds zulk uitmuntend werk gedaan heeft, doch die aanvulling en versterking noodig heeft. Hier ziet men dat — zeldzaamheid — weer eens gebruik gemaakt wordt van de goede krachten, die in de Indonesische massa zoo veelvuldig aanwezig zijn. Het aanbod voor deze M. P. in het door de Nederlandsche troepen bezette gebied is buitengewoon groot, hetgeen de gelegenheid schept tot behoorlijke selectie. Ook van Chineesche zijde, kon het anders, is de lust om deel te nemen aan dit werk tot herstel van een diep geschokt moreel, verheugend groot. Bij de opleiding aan Paal Merah, bezuidwesten Batavia, draagt 70 procent der gegadigden een Chineeschen naam. Velen, der in opleiding zijnde Indonesiërs zijn voormalige romushya's, door de Japanners afgevoerde dwangarbeiders. In genoemde streek zijn er van de tweehonderd „gekidnapt” vijftig teruggekeerd, hetgeen in vergelijking met den norm zeer veel is. Teruggekeerd zijn alleen de allersterksten.

Indonesische onderofficieren geven hier „theorie”, leiden de schietoefeningen, laten exerceeren en brengen de noodige discipline bij. Reeds dragen sommigen der recruten al de twee blauwe streepjes op den schouder, het teeken dat zij volleerd zijn. Na twee maanden. Zij gaan mee op patrouille en er zijn er onder hen, die zelfstandig arrestaties verricht hebben en kleine diefstallen etc. hebben voorgebracht. In steeds groo-teren getale melden zich hier ook de vroegere Indonesische posthuiscommandanten, onder wier leiding men naar verder afgelegene posten gaat, waar geheel zelfstandig gewerkt wordt. Vele agenten behoreen eveneens tot de vroegere politie.

Wars van „politiek” zijn deze menschen, hetgeen niet wegneemt, dat de romushya's zich op enkele punten een zeer bewuste voorstelling van zaken gemaakt hebben. „Soekarno? De republiek? Dezelfde Soekarno, die samen met de Jappen ons liet wegsturen en den dood ingaan?” Neen, deze Soekarno is voor hen niet de vrijheidsheld, die hij overigens voornamelijk in — het buitenland is. Want zelfs in Solo en Djokja fluistert men omzichtig: „Soekarno? Die is uit Batavia gevlucht!”

Bij de politie — en dat weet de bevolking — zijn inlichtingen omtrent de aanwezigheid en het optreden van rampokkers veilig. Deze politie zorgt voor de verwijdering dier elementen, zoodat de vorming van benden voorkomen wordt. Verder speurt zij naar verborgen wapenen. Zij brengt wederom het begrip van het „mijn en dijn”, als vóór de Japansche periode bestond. Alle oude wetten en verordeningen zijn voorloopig weer van kracht. Eisch voor de aanstelling is minimum Volksschool. De adspirant moet zelfstandig een proces-verbaal kunnen opmaken. Er zijn oud-gedienden, die bij hun aanmelding gewichtige documenten ontvouwen, benoemingsbesluiten, overplaatsingspapieren, al die jaren door trouw bewaard, omdat het immers nog wel weer in orde zou komen.

Het eten wordt centraal door hen zelve bereid en is behoorlijk. Het is beter dan in Batavia, beter dikwijls ook dan

Een Ambonneesch jongentje, wiens leven onder Japan's hongerbewind zoo tragisch begon, wordt in een Nica-hospitaal opgekweekt.

in de desa. Er is uiteraard ook een polikliniek, bestemd voor de manschappen en hun gezinnen, maar dagelijks passeeren honderden uit de omgeving den dokter.

Zoo wordt hier in wezen propaganda van de hoogste soort gevoerd. Nederlanders werken samen met menschen uit Java, met Ambonneezen, met Chineezen. En de desa herademt. Men leeft, werkt en slaapt er weer zonder vrees.

Boeken over Indië

Dr. H. J. T. Bijlmer: Nieuw Guinea. W. van Hoeve, Deventer, 1946.

Een knap boekje in de aardige reeks, die onder auspiciën van „Oost en West” bij Van Hoeve verschijnt. Nieuw-Guinea, het land van Papoeas en paradijsvogels, het land van sneeuw en goud, het land van oerwoud en moerassen, waar in 1944 zoo hevig is gevochten, verdient zeker meer dan ooit onze belangstelling. Dr. Bijlmer vertelt veel van de bevolking, haar zeden, haar levenswijze; het ongerepte bestaan van de Dwergpapoeas op de hoogvlakten van het binnenland, waar de steenen bijl en het draagnet de eenige gebruiksvoorwerpen zijn. Het contact met het Westen is in den oorlog zeer intensief geworden; van de verrassende resultaten met Papoea-bataljons, en verpleegsters, vertelt de auteur nog niet. Wel voorziet hij, hoe onherroepelijk de stammen van Nieuw-Guinea in nauwere aanraking met de wereld zullen komen. Hij geeft dezen raad:

„Het gaat er om de invloeden van buiten niet te weren, maar te zeven, dus het land te vrijwaren voor vrijbuiters en avonturiers, voor den invloed van waardelooze rommel, nuttelooze kleeren en alcohol. Het gaat er verder om de invloedsfeer van land- en mijnbouwmaatschappijen, die zich in het land willen vestigen, scherp te omlijnen en de dienstneming van Papoeas aan strenge regels te binden. Het gaat om een

goede hygiënische dienst, die invoer en verbreiding van ziekten beteugelt en plaatselijke kwalen bedwingt, die er voor zorgen kan dat menschen uit gezonde bergstreken niet in de vlakke aan malaria verkwijnen; en het gaat er tenslotte om toe te zien, dat een te veel vrijgelaten Papoea zich aan onze beschaving geen geestelijke indigestie eet".

„Nu, na den tweeden wereldoorlog, zal voor Nieuw Guinea een nieuw tijdperk beginnen. Dat dit den kleinen, sierlijken bergman, die ons met zoo'n hartelijken handdruk in zijn land heeft ontvangen, de kans moge geven, die hij ten volle verdient".

Raden S. Nimpoeno: *Omong Melajoe*.
W. Versluys, Amsterdam, 3e druk, 1946.

De bekende spraakkunst, met oefeningen en woordenlijst, van Raden S. Nimpoeno, leeraar Maleisch en Javaansch te Amsterdam, is in een derden druk verschenen. Er is in dezen nieuwen druk weinig veranderd. Nieuw is, dat achter de oefeningen, die zeer eenvoudige handelsbrieven en een paar krantenartikelen bevatten, is opgenomen de circulaire van 12 Mei 1945, waarmede de Perhimpoean Indonesia het weder-verschijnen van het periodiek „Indonesia" aankondigde. De grootste helft van het boekje is ingenomen door Maleisch-Nederlandsche en Nederlandsch-Maleische woordenlijsten.

G. Sluizer: *Met de Skymaster naar Indië*.
W. van Hoeve, Deventer, 1946.

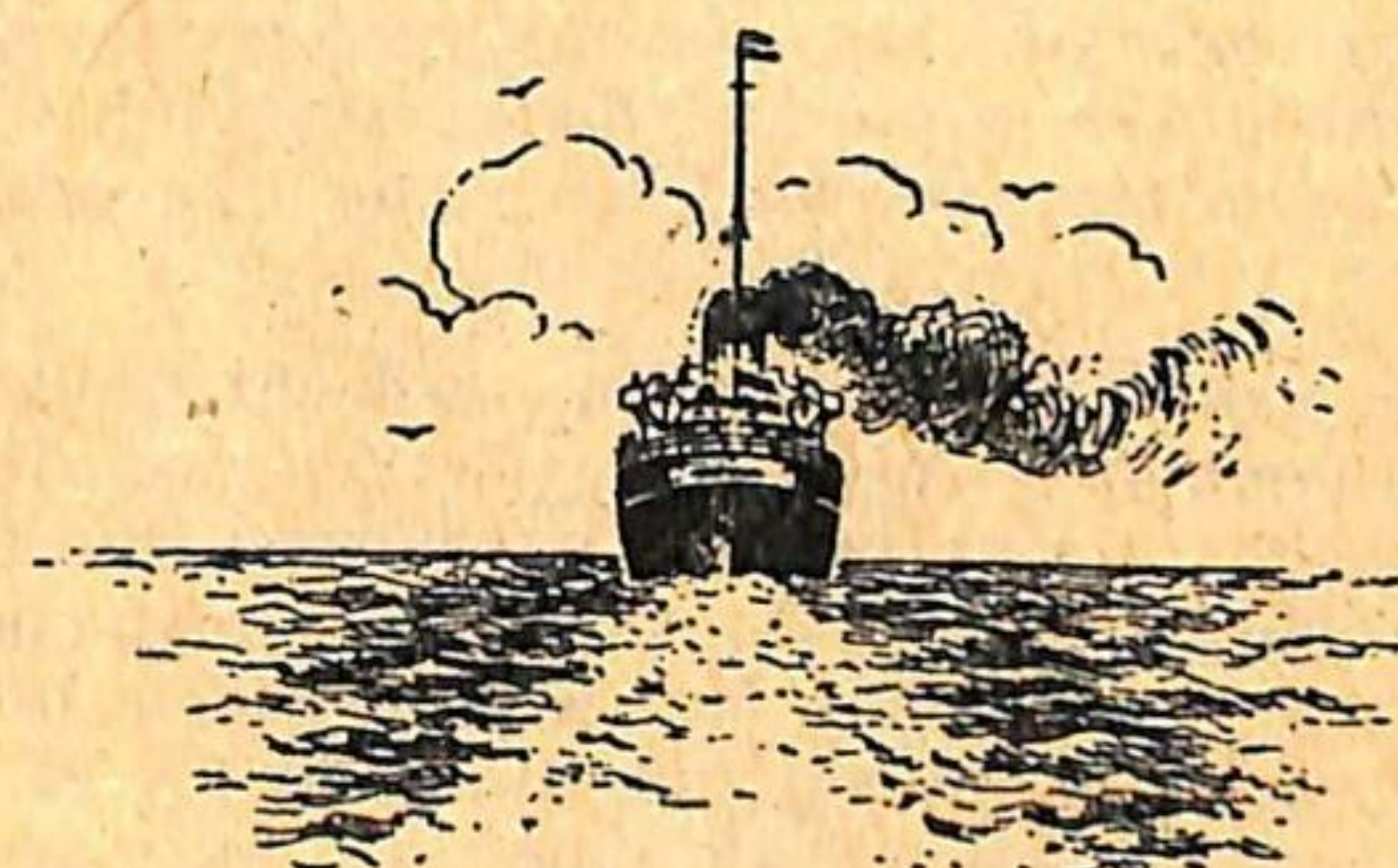
De serie radiotoespraken, die de heer G. Sluizer hield nadat hij voor de werking van den kortegolfzender PCJ een dienstreis naar Indië maakte, verdiende zeker in brochurevorm vastgelegd te worden, zooals geschied is. Het reisverhaal is onderhoudend; de ervaringen in Indië zijn scherp en helder geschreven. Waar critiek noodig was, werd zij gegeven. Vooral de evacuatie werd besproken; de spreker wist toen hij sprak — in December '45 — nog niet, dat 40.000 Nederlanders als gevangenen in onbereikbare kampen zouden blijven. Maar zijn slotbeeld, van een man, die in een Batavia-kamp zat en schreef: „Daar zitten we nu, vier jaar van elkaar gescheiden, vier jaar hel, hel zooals niet duidelijk te maken is. Zij, mijn vrouw, in een garage, ik in een lijkenhuisje, ieder kapot van de zenuwen" — dat beeld is helaas vandaag den dag nog actueel".

Gereserveerd voor
GEO. WEHRIJ & Co.
Amsterdam

DAME

m. l. in bezit van prima inboedel,
zoekt medebewoonster-er

om samen huis te huren waarvoor zij gaarne genegen is de zorg der huishouding op zich te nemen.
Brieven onder no. 2646, Bureau van dit blad.

Oost West - Thuis Best
met *Cjamin* 't allerbest!

H. B. LOHMAN & ZOON

Juweliers

PLAATS 5 - DEN HAAG
Telefoon 113442

INKOOP

van juweelen,
gouden en zilveren werken
Sportprijzen

J. B. WOLTERS
Groningen - Batavia

Mr. J. EGGENS

Het „misbruik van recht"
en de vrijheid

REDE uitgesproken op
den zeventienden her-
denkingsdag van de
stichting der Rechts-
hoogeschool te Batavia,
den 28sten Oct. 1941
2e druk f 0,90*

Verkrijgb. b. d. Boekhandel

Voorschotten

op pensioens van Indische
Rijks- en Gemeente ambte-
naren worden verstrekt
door de

N.V. SPAARBANK

**„ONDERLINGE
VOORZORG"**

Utrechtscheweg 15,
Amersfoort.

Geen borgen, geen kosten
vooruit.

Tijdschriften voor Indië

Het Hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis doet een beroep op U ten behoeve van Uw land- en rijksgenooten in Indië en Thailand, die dringend behoefte hebben aan recente lectuur.

Helpt hen door een abonnement op dit blad af te sluiten, ten name van de afd. BARK, Hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis, dat voor onmiddellijke doorzending zorgt.

N.V.
ROTTERDAMSCH LLOYD

W. J. Innemee & Zonen n.v.

Den Haag
Denneweg 71-73
Telefoon 115940*

•
Haarlem
Kinderhuisvest 29-33
Telefoon 10441

**Begravenis
Transport
Crematie**

NEDERLANDSCH
INDISCHE **HANDELSBANK**, N.V.

AMSTERDAM - Singel 250
ROTTERDAM - Mathenesserlaan 235
's-GRAVENHAGE - L. Vijverberg 11

**Behartiging van
Uw belangen
in Indië en het
Verre Oosten**

DEVIEZENBANK

Eet

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pyrmontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

Rotterdamsche Bankvereniging

*Een sterke schakel
in het Binnen- en Buitenlandsch
Betalingsverkeer*

193 Vestigingen in Nederland

ROELF BOEKEMA

PRINSESTRAAT 60,
hoek Juffrouw Idastraat
's-GRAVENHAGE

**POSTZEGELS
VEILINGEN**

AANKOOP - VERKOOP
KEURING - TAXATIES

MESKER

PARKSTRAAT 10 • DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

Restaurant

SAUR

Annex

Oester- en Snackbar

Lange Voorhout 51 Den Haag,
Telefoon 116020

NEDERL. STOOMVAART MAATSCHAPPIJ

„OCEAAN”, N.V.

Directie: Prins Hendrikkade 159,
AMSTERDAM

HOLLAND

OOST-INDIË

Vice versa

VOOR POSTZEGELS
ENGELKAMP!

AANKOOP
VERKOOP
VEILINGEN

THEO ENGELKAMP, Den Haag
Lange Poten 7a
Telefoon 113853

„Bagatelle”

PASSAGE 61 - DEN HAAG
Telefoon Café 114047
Telefoon Dir. 180788

Café-Concert

RESTAURANT 1e ETAGE

't Goude Hoofd

Groenmarkt, Den Haag

TAVERNE - RESTAURANT

alwaar de keuken op zeer
bijzondere wijze wordt verzorgd

Onderroek Uzelf

met deze vragen: IS U TEVREDEN:

1. over Uzelf,
2. over Uw positie,
3. over Uw overredingskracht,
4. over Uw volharding,
5. over Uw concentratievermogen,
6. over Uw zelfvertrouwen,
7. over Uw mogelijkheid om goede plannen te maken,
8. over Uw kans op meer succes,
9. over de wijze waarop U moeilijkheden overwint,
10. over de resultaten van Uw werk?

Kunt U op iedere vraag „ja”
zeggen? U kunt werkelijk
„ja” zeggen, wanneer Dal-
meijer's Psychologische Per-
soonlijkheidskursussen, die U
per post worden toegezon-
den, U over alle moeilijkheden
heenhelpen. Vul daarom nog
heden nevenstaanden BON in.

persoonlijkheidsonderzoek bleek
mij, dat mijn beoordeling van
mijn eigenwaarde sterk gestegen
is”.

Cursist 104283
schrijft: „Elke les
verbeid ik met
belangstelling
en vreugde, om
dat haar inhoud
mij verkwikt en
omhoogvoert.

Uit mijn drie-
maandelijksch
persoonlijkheidsonderzoek bleek
mij, dat mijn beoordeling van
mijn eigenwaarde sterk gestegen
is”.

BON

(langs deze lijn afsnijpen a.u.b.)

Zendt mij kosteloos uitgebreide
inlichtingen over Uw Psychologi-
sche Persoonlijkheidskursussen.

NAAM:

STRAAT: No.

PLAATS:

(invullen in DRUKletters a.u.b.)

Na invulling opzenden met 15 ct. aan postzegels.
aan DALMEIJER'S CURSUSSEN, Afd. O.W. 946
Koninginnew. 182, A'dam-Z. U kunt ook per brief
schrijven, als U dit blad niet wilt beschadigen.